

Secretariaat:

Antonio Vivaldistraat 2-8, 1083 GR Amsterdam
Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam

T +31(0)20 301 02 35

F +31(0)20 301 03 02

rj@rjnet.nl

www.rjnet.nl

RJ-Uiting 2017-4: ‘Ontwerp-richtlijn 220 Voorraden en ontwerp-richtlijn B4 Voorraden’

Inleiding

De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft besloten om de hoofdstukken 220 ‘Voorraden’ (RJ-bundel) en B4 ‘Voorraden’ (RJK-bundel) te actualiseren. Deze RJ-Uiting bevat de voorgestelde en hieronder kort genoemde verduidelijkingen en redactionele wijzigingen. Als gevolg van de diverse (redactionele) wijzigingen heeft ook een hernummering van de alinea’s plaatsgevonden. Omwille van de leesbaarheid bevat deze RJ-Uiting daarom de ‘schone’ versie van ontwerp-hoofdstuk 220 en B4.

De belangrijkste wijzigingen in de hoofdstukken 220 en B4 betreffen:

- Een stellige uitspraak dat, indien sprake is van agrarische voorraden gewaardeerd op actuele waarde waarbij ongerealiseerde waardemutaties rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt, bij vervreemding van deze agrarische voorraden het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve verwerkt dient te worden in de winst-en-verliesrekening. Het gerealiseerde deel wordt als een afzonderlijke post in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd (alinea 220.404). De achtergrond hiervan is dat wanneer een gerealiseerde waardemutatie direct ten gunste van de Overige reserves zou worden verwerkt dit bedrag nooit in de winst-en-verliesrekening zou worden verantwoord.
- Het herstructureren van de alinea’s met betrekking tot agrarische voorraden (paragraaf 3 en 4) met als doel de verwerkingswijze van agrarische voorraden gewaardeerd tegen actuele waarde te verduidelijken. Deze verwerkingswijze is gebaseerd op artikel 8 van het Besluit Actuele waarde (en de Nota van Toelichting).
- In paragraaf 4 zijn alinea’s 401 en 403 inzake de verwerking in de winst-en-verliesrekening geschrapt, aangezien dit reeds in andere alinea’s in het hoofdstuk of in hoofdstuk 270 ‘De winst-en-verliesrekening’ wordt behandeld.
- De voormalige Paragraaf 5 ‘Presentatie en toelichting’ is gesplitst in een aparte Paragraaf 5 ‘Presentatie’ en een Paragraaf 6 ‘Toelichting’.

Ingangsdatum

De RJ is voornemens de gewijzigde hoofdstukken in te laten gaan voor boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018.

Commentaarperiode

De RJ nodigt u uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Deze ziet de RJ graag uiterlijk 24 mei 2017 tegemoet. Reacties en commentaren kunnen – bij voorkeur per email (rj@rjnet.nl) - worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Ze zullen door de RJ als openbare informatie worden behandeld en op de RJ-website worden gepubliceerd, tenzij door respondenten is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Het ontwerp zal zo spoedig mogelijk na de commentaarperiode definitief worden gemaakt.

Amsterdam, 12 april 2017

220 VOORRADEN

Deze Richtlijn 220 (aangepast 2017) vervangt Richtlijn 220 (aangepast 2016) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018.

220.1 Inleiding

Doel en toepassingsgebied

101 Dit hoofdstuk beschrijft de verwerking, de waardering, de presentatie en de toelichting van voorraden. Voorts wordt in dit hoofdstuk de bepaling van de diverse elementen van de kostprijs behandeld.

Voorraden omvatten onder meer goederen die worden gekocht en aangehouden om te worden verkocht, bijvoorbeeld handelswaar aangekocht door een detaillist en aangehouden voor verkoop, of grond en andere onroerende zaken die worden aangehouden voor verkoop. Voorraden omvatten ook gereed product of onderhanden werk zijnde halffabricaten en grond- en hulpstoffen die bestemd zijn voor verwerking in het productieproces en agrarische voorraden.

Agrarische voorraden betreffen geoogste producten van een levend dier of een levende plant van de rechtspersoon. Agrarische voorraden zijn geen biologische activa (levende dieren of planten).

102 De classificatie van goederen als voorraden is afhankelijk van de aanwending ervan. Goederen die worden aangehouden voor de in het eigen bedrijf duurzaam aangewende materiële vaste activa, behoren tot de materiële vaste activa. Indien de goederen worden aangehouden voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering of voor productie van dergelijke voorraden vindt classificatie plaats als voorraden onder vlottende activa. Veelal is zonder meer duidelijk wat tot de voorraden moet worden gerekend, doch in uitzonderlijke gevallen is oordeelsvorming nodig. Bijvoorbeeld indien voorraden reserveonderdelen zowel voor eigen materiële vaste activa als voor verkochte en in verkoop zijnde voorraden worden aangehouden.

103 Dit hoofdstuk is van toepassing op voorraden. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op:

- onderhanden projecten in opdracht van derden;
- servicecontracten die samenhangen met onderhanden projecten in opdracht van derden; en
- onderhanden werk met betrekking tot het verlenen van diensten.

Voor deze aspecten is hoofdstuk 221 Onderhanden projecten van toepassing.

Wettelijke bepalingen

104 Dit hoofdstuk is mede gebaseerd op de volgende wettelijke bepalingen. Deze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 900 Wetteksten en hoofdstuk 910 Modellen en besluiten:

- artikel 2:369 BW;
- artikel 2:384 BW;
- artikel 2:385 BW;
- artikel 2:387 BW;
- artikel 2:388 BW;
- artikel 2:390 BW;
- artikel 8 van het Besluit actuele waarde; en
- artikel 9 van het Besluit actuele waarde.

Definities

105 De volgende begrippen worden in dit hoofdstuk gebruikt. De betekenis van deze begrippen is omschreven in hoofdstuk 940 Begrippen:

- Voorraden
- Agrarische voorraden

220.2 Verwerking in de balans

201 **Voorraden dienen uitsluitend als activa te worden verwerkt indien:**

- a. het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot de activa zullen toekomen aan de rechtspersoon; en**
- b. de kostprijs van de activa betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.**

Voorraden die in aanmerking komen voor verwerking als actief dienen bij de eerste verwerking te worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

202 Vooruitbetalingen op voorraden worden op grond van artikel 2:369 BW afzonderlijk onder de voorraden opgenomen.

203 Veelal zal de fysiek aanwezige voorraad in de balans worden opgenomen. Op grond van de realisatieprincipes van hoofdstuk 270, paragraaf 1 De verwerking van opbrengsten, kan het voorkomen dat de beschikkingsmacht over de fysiek aanwezige voorraad niet meer bij de rechtspersoon ligt. Uit de feitelijke omstandigheden zal blijken of verkoop heeft plaatsgevonden en of verwerking van voorraden in de balans nog van toepassing is.

Voorraden kunnen bijvoorbeeld als consignatiegoederen bij een afnemer liggen, of zijn geleverd aan de afnemer zonder afnameverplichting voor de afnemer. In deze omstandigheden zullen de voorraden in het algemeen nog bij de rechtspersoon worden verantwoord.

204 **De verwerking van voorraden op basis van de economische voorraad (gebaseerd op de fysiek aanwezige voorraad rekening houdend met voorverkopen en voorinkopen) dient geen basis te zijn voor de verwerking of waardering in de balans.**

Aangezien de werkelijke voorraden worden opgenomen in de balans is het niet toegestaan bij de voorraadwaardering een 'normale-voorraadbegrip' te hanteren, zoals wel voorkomt in bepaalde actuele-waardestelsels, het ijzeren-voorraadstelsel en bepaalde Lifo-stelsels. De toepassing van een 'normale voorraad' kan leiden tot een lagere voorraadwaardering dan de waardering van werkelijk aanwezige voorraad.

205 Voor zover uit afgesloten voorverkopen en/of voorinkopen van voorraden op balansdatum blijkt dat hier bij afwikkeling een verlies uit zal voortvloeien, dient te worden vastgesteld of sprake is van verlieslatende contracten. Verwezen wordt naar hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa (alinea 404 tot en met 407).

206 Sommige voorraden kunnen worden toegerekend aan andere activa, bijvoorbeeld voorraden die worden gebruikt als component van de vervaardigingsprijs van zelfgebouwde materiële vaste activa. Voorraden die op deze wijze worden toegerekend aan een ander actief worden verwerkt als last gedurende de gebruiksduur van dat actief.

220.3 **Waardering**

Algemeen

301 Voorraden, niet zijnde agrarische voorraden, worden op basis van artikel 8 van het Besluit actuele waarde en de Nota van toelichting gewaardeerd tegen:

a. kostprijs of lagere opbrengstwaarde (alinea 302 tot en met 328).

Op basis van artikel 8 van het Besluit actuele waarde en de Nota van toelichting mogen voorraden, niet zijnde agrarische voorraden, niet worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen:

- a. kostprijs of lagere opbrengstwaarde (alinea 302 tot en met 328); of
- b. actuele waarde (alinea 329).

Voor een stroomschema inzake de waardering en de bijbehorende verwerking van agrarische voorraden wordt verwezen naar bijlage 1 van dit hoofdstuk.

Kostprijs of lagere opbrengstwaarde

Verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten

302 **Indien voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, dient deze te bestaan uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.**

Voor de verkrijgingsprijs en overige kosten wordt verwezen naar alinea 303. Voor de vervaardigingsprijs en overige kosten wordt verwezen naar alinea 304 t/m 312.

303 Op grond van artikel 2:388 lid 1 BW omvat de verkrijgingsprijs de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De bijkomende kosten omvatten onder meer de invoerrechten en andere belastingen (met uitzondering van belastingen die de rechtspersoon kan terugvorderen van de belastingdienst), transport- en behandelingskosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van grond- en hulpstoffen en gereed product. Handelskortingen, rabatten en andere soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs indien het waarschijnlijk is dat ze worden ontvangen of verrekend.

De bijkomende kosten zoals invoerrechten en andere belastingen worden verwerkt in de verkrijgingsprijs zodra de verplichting ontstaat. De BPM (Belasting Personenauto's en Motorrijwielen) wordt bijvoorbeeld verwerkt in de verkrijgingsprijs zodra een kentekenbewijs is verkregen.

304 Op grond van artikel 2:388 lid 2 BW omvat de vervaardigingsprijs de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

De aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen worden op een gelijke wijze bepaald als de verkrijgingsprijs.

305 De toerekening van de productiekosten aan de vervaardigingsprijs dient op systematische en consistente wijze te geschieden.

306 De productiekosten van voorraden omvatten de kosten die direct betrekking hebben op de productie-eenheden, zoals directe arbeidskosten. Ze omvatten ook een systematische toerekening van vaste en variabele indirecte productiekosten die voortvloeien uit de omzetting van grond- en hulpstoffen in gereed product.

Vaste indirecte productiekosten zijn die indirecte productiekosten die ongeacht het productievolume relatief constant blijven, zoals afschrijving en onderhoud van fabrieksgebouwen en installaties en de kosten van beheer en bestuur van de fabriek.

Variabele indirecte productiekosten zijn kosten die direct of vrijwel direct variëren met het productievolume, zoals indirecte grond- en hulpstoffen en indirecte arbeidskosten.

307 De toerekening van vaste indirecte productiekosten aan de kostprijs is gebaseerd op de normale capaciteit van de productiefaciliteiten. De normale capaciteit is de gemiddelde productie die onder normale omstandigheden naar verwachting zal worden gerealiseerd over een aantal perioden of seizoenen, rekening houdend met het verlies van capaciteit als gevolg van planmatig onderhoud. Het werkelijke productieniveau mag worden gebruikt als het de normale capaciteit benadert. De toerekening van de vaste indirecte productiekosten aan elke productie-eenheid wordt niet verhoogd indien de productie lager uitvalt of de fabriek enige tijd stilligt. Niet-toegerekende overheadkosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze ontstaan. In perioden waarin de productie abnormaal hoog is, wordt de toerekening

van de vaste productiekosten aan elke productie-eenheid verlaagd, zodat voorraden niet boven kostprijs worden gewaardeerd.

De variabele indirecte productiekosten worden toegerekend aan elke productie-eenheid op basis van het werkelijke gebruik van de productiefaciliteiten.

308 Sommige productieprocessen kunnen gelijktijdig meerdere producten voortbrengen. Dit is bijvoorbeeld het geval als gemeenschappelijke producten worden geproduceerd of als er sprake is van een hoofdproduct en een bijproduct. Als de productiekosten van elk product niet afzonderlijk kunnen worden bepaald, worden ze aan de producten toegerekend op een rationele en consistente basis. De toerekening kan bijvoorbeeld worden gebaseerd op de relatieve verkoopwaarde van elk product, hetzij in het stadium van het productieproces waarin de producten afzonderlijk bepaalbaar worden, hetzij aan het einde van de productie. De meeste bijproducten zijn van hun aard van gering belang. Indien hier sprake van is, worden ze vaak gewaardeerd tegen opbrengstwaarde en wordt deze waarde afgetrokken van de kostprijs van het hoofdproduct. De boekwaarde van het hoofdproduct verschilt hierdoor niet wezenlijk van zijn kostprijs.

309 Indien overheadkosten (niet zijnde productiekosten) of cliëntspecifieke ontwerpkosten zijn gemaakt om voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen, worden zij verwerkt in de kostprijs van voorraden.

310 Kosten die echter geen onderdeel kunnen uitmaken van de kostprijs van voorraden en die worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn ontstaan zijn onder meer:

- a. abnormale hoeveelheden verspilde grond- en hulpstoffen, arbeidskosten of andere productiekosten;
- b. opslagkosten, tenzij deze kosten noodzakelijk zijn voor een volgend productie- of bewerkingsproces of noodzakelijk zijn omdat een langere tijd benodigd is om de voorraden geschikt voor verkoop te maken (bijvoorbeeld rijping);
- c. administratieve overheadkosten die er niet aan bijdragen om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen; en
- d. verkoopkosten.

311 Indien betaling van de kostprijs van de voorraden plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, dient de kostprijs van de voorraden te worden gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

312 Op grond van artikel 2:388 lid 2 BW kan de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief wordt toegerekend in de vervaardigingsprijs worden opgenomen. In hoofdstuk 273 Rentelasten is aangegeven onder welke voorwaarden rente op schulden kan worden opgenomen in de kostprijs van voorraden.

Kostprijsmethoden

313 Dezelfde kostprijsmethoden dienen te worden gehanteerd voor alle voorraden van soortgelijke aard en/of gebruik.

Op grond van artikel 2:385 lid 2 BW worden gelijksoortige bestanddelen van voorraden gewaardeerd met toepassing van gewogen gemiddelde prijzen, van de methode ‘eerst-in, eerst-uit’ (Fifo), van de methode ‘laatst-in, eerst-uit’ (Lifo) of soortgelijke methoden.

Voor voorraden die verschillen in aard en/of gebruik kan de toepassing van verschillende kostprijsmethoden gerechtvaardigd zijn.

314 Het hanteren van verschillende kostprijsmethoden kan bijvoorbeeld voorkomen indien het gebruik van voorraden in een operationeel segment afwijkt van het gebruik van gelijksoortige voorraden in een ander operationeel segment. Een verschil in de geografische locatie (of in toepassing van fiscale regelgeving) van soortgelijke voorraden, is echter op zich niet voldoende om toepassing van verschillende kostprijsmethoden te rechtvaardigen.

Gewogen gemiddelde prijzen en Fifo

315 Fifo gaat ervan uit dat de eerst gekochte of geproduceerde voorraadbestanddelen het eerst worden verkocht, en dat bijgevolg de bestanddelen die nog in voorraad zijn aan het einde van de periode, het laatst zijn gekocht of geproduceerd. Bij de methode voor de gewogen gemiddelde prijzen wordt de kostprijs van elk voorraadbestanddeel bepaald op basis van het gewogen gemiddelde van de kostprijs van soortgelijke bestanddelen aan het begin van een periode en de kostprijs van soortgelijke bestanddelen die werden gekocht of geproduceerd tijdens de periode. Het gemiddelde kan periodiek worden berekend of naarmate iedere aanvullende levering wordt ontvangen.

Lifo en soortgelijke methoden

316 Volgens artikel 2:385 lid 2 BW mag de waardering van voorraden plaatsvinden met toepassing van ‘laatst-in, eerst-uit’ (Lifo) of soortgelijke methoden.

De Lifo-methode wordt vaak per periode toegepast. De op balansdatum aanwezige voorraad wordt – indien en voor zover aanwezig aan het begin van de verslagperiode – verondersteld niet te zijn verkocht en te zijn gewaardeerd op dezelfde prijs als waarvoor die voorraad aan het begin van de verslagperiode was gewaardeerd. Indien de voorraad per balansdatum groter is dan die aan het begin van de periode, wordt bij deze methode verondersteld dat de toename is gevormd uit de eerste inkopen in die periode.

Toepassing van Lifo geeft in het algemeen zonder nadere toelichting onvoldoende inzicht in het vermogen.

De toepassing van Lifo leidt ertoe dat voorraden tegen relatief oude prijzen worden gewaardeerd, waardoor het eigen vermogen te laag wordt weergegeven, uitgaande van een algemene prijsstijging. Ook zal bij een vermindering van voorraden het resultaat hoger worden weergegeven dan op grond van de van toepassing zijnde kostprijs van dat moment.

De toepassing van de Fifo-methode of de methode waarbij gemiddelde prijzen worden gehanteerd, wordt dan ook aanbevolen.

Kostprijs voor niet uitwisselbare goederen

317 **De kostprijs van voorraadbestanddelen die niet onderling uitwisselbaar zijn en de kostprijs van goederen die projectspecifiek worden geproduceerd, dienen te worden bepaald aan de hand van de individuele specifieke kosten.**

318 Kosten die specifiek zijn voor afzonderlijke voorraadbestanddelen worden opgenomen in de kostprijs van deze voorraadbestanddelen, ongeacht of ze zijn gekocht of geproduceerd. Deze verwerkingwijze is van toepassing bij voorraadbestanddelen voor specifieke projecten of bij partijvoorraden. Indien er grote hoeveelheden voorraadbestanddelen zijn die onderling uitwisselbaar zijn wordt deze methode niet toegepast.

Vaste hoeveelheid en waarde

319 Artikel 2:385 lid 3 BW staat toe dat voorraden grond- en hulpstoffen tegen een vaste hoeveelheid en waarde opgenomen worden. Toepassing vindt slechts plaats indien deze voorraden geregeld worden vervangen, de gezamenlijke waarde van ondergeschikte betekenis is en de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn.

Techniek voor de bepaling van de kostprijs

320 Technieken voor de bepaling van de kostprijs van voorraden, zoals de standaardkostprijsmethode of de retailmethode (zie hierna), kunnen worden gebruikt als de uitkomsten ervan de kostprijs benaderen. De standaardkostprijs houdt rekening met een normaal gebruik van grond- en hulpstoffen, arbeid, af- en uitval en de capaciteit. De standaardkostprijs wordt periodiek beoordeeld en, indien nodig, herzien, rekening houdend met de huidige omstandigheden.

321 De retailmethode wordt vaak gebruikt in de detailhandel voor de waardering van voorraden van grote aantallen snel veranderende artikelen die soortgelijke marges hebben en waarvoor het onpraktisch is andere kostprijsmethoden te gebruiken. De kostprijs van voorraden wordt bepaald door de verkoopwaarde van de voorraden te verminderen met de desbetreffende procentuele brutomarge. In het gebruikte percentage wordt rekening gehouden met de voorraden die zijn afgeprijsd tot onder de oorspronkelijke verkoopprijs.

Lagere opbrengstwaarde

322 **Voorraden dienen tegen opbrengstwaarde te worden gewaardeerd, indien deze op de balansdatum lager is dan de kostprijs.**

Artikel 2:387 lid 2 BW bepaalt dat vlottende activa worden gewaardeerd tegen actuele waarde indien deze lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of een andere lagere waarde, indien het in artikel 362 lid 1 BW bedoelde inzicht daardoor wordt gediend.

323 De kostprijs van voorraden is mogelijk niet realiseerbaar als deze voorraden beschadigd zijn, als ze geheel of gedeeltelijk verouderd of incurant zijn geworden, of als hun verkoopprijzen zijn gedaald. De kostprijs van voorraden is mogelijk evenmin realiseerbaar in geval van een stijging van de geschatte voltooiings- of verkoopkosten die moeten worden gemaakt om de voorraadbestanddelen te verkopen. De afwaardering van voorraden tot de

opbrengstwaarde is consistent met het standpunt dat activa niet hoger worden gewaardeerd dan de verwachte opbrengst uit de verkoop of het gebruik van deze activa.

324 Voorraden worden gewoonlijk per bestanddeel afgewaardeerd tot de opbrengstwaarde. Soortgelijke of verwante voorraadbestanddelen kunnen hierbij gegroepeerd worden. Dit kan het geval zijn bij voorraadbestanddelen voor hetzelfde productassortiment die soortgelijke doeleinden of een gelijksoortig eindgebruik hebben, of bij voorraadbestanddelen die worden geproduceerd en verkocht in hetzelfde geografisch gebied, en praktisch niet los kunnen worden beschouwd van andere bestanddelen van dat productassortiment. Afwaardering vindt niet plaats op basis van een voorraadclassificatie, bijvoorbeeld gereed product, of alle voorraden in een bepaald operationeel segment.

325 Schattingen van de opbrengstwaarde worden gebaseerd op de meest betrouwbare gegevens die beschikbaar zijn op het moment van de schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen. Deze schattingen houden rekening met prijs- of kostprijsschommelingen die rechtstreeks verband houden met gebeurtenissen die plaatsvinden na afloop van de periode voor zover dergelijke gebeurtenissen een bevestiging vormen voor omstandigheden die feitelijk bestonden aan het einde van de periode.

326 Bij de schatting van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met het doel waarvoor de voorraden worden aangehouden. Indien de voorraad wordt aangehouden om onvoorwaardelijke verkopen of servicecontracten na te komen, wordt de opbrengstwaarde gebaseerd op de contractprijs. Indien de omvang van de verkoopcontracten lager is dan de aangehouden voorraden, wordt de opbrengstwaarde van het meerdere gebaseerd op algemene verkoopprijzen. Voorzieningen of voorwaardelijke verplichtingen kunnen voortvloeien uit onvoorwaardelijke verkoopcontracten die zijn afgesloten voor meer dan de fysiek aangehouden voorraden, of uit onvoorwaardelijke inkoopcontracten. Dergelijke voorzieningen of voorwaardelijke verplichtingen worden behandeld in hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa.

327 Indien de opbrengstwaarde van het gereed product leidt tot een afgeleide opbrengstwaarde voor grond- en hulpstoffen en halffabricaten die lager is dan de kostprijs hiervan, dienen de grond- en hulpstoffen en halffabricaten tegen deze afgeleide opbrengstwaarde te worden gewaardeerd.

Grond- en hulpstoffen en halffabricaten die worden aangehouden voor gebruik in de productie van voorraden worden niet afgewaardeerd onder de kostprijs indien het gereed product waarin ze zullen worden verwerkt naar verwachting tegen of boven kostprijs zal worden verkocht. In de praktijk is er echter geen of weinig samenhang tussen de prijsvorming op de inkoopmarkt voor grond- en hulpstoffen en op de verkoopmarkt voor het met behulp van deze grond- en hulpstoffen te vervaardigen gereed product. De opbrengstwaarde van grond- en hulpstoffen wordt dan afgeleid van de opbrengstwaarde van het gereed product, rekening houdend met de geschatte kosten van voltooiing en de geschatte kosten die nodig zijn om de verkoop te realiseren.

328 Iedere periode wordt een nieuwe schatting van de opbrengstwaarde gemaakt. Indien de omstandigheden tot afwaardering naar de opbrengstwaarde niet meer bestaan, of vaststaat dat de

opbrengstwaarde vanwege een wijziging in de economische omstandigheden is toegenomen, wordt het bedrag van afwaardering teruggeboekt. De nieuwe boekwaarde is de kostprijs of de gewijzigde lagere opbrengstwaarde.

Actuele waarde

329 Artikel 2:384 lid 1 BW bepaalt dat een actief kan worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Bij algemene maatregel van bestuur zijn regels gesteld omtrent de inhoud, de grenzen en de wijze van toepassing van waardering tegen actuele waarden. Uit artikel 8 van het Besluit actuele waarde en de Nota van toelichting hierbij is af te leiden dat uitsluitend agrarische voorraden gewaardeerd kunnen worden tegen actuele waarde. Indien agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de opbrengstwaarde (artikel 8 Besluit actuele waarde).

Indien de rechtspersoon verkoop(termijn)contracten heeft afgesloten voor per balansdatum aanwezige agrarische voorraden, wordt de opbrengstwaarde afgeleid uit deze contracten. Indien er geen verkoop(termijn)contracten afgesloten zijn voor aanwezige agrarische voorraden, wordt de opbrengstwaarde afgeleid van de marktnotering per balansdatum.

220.4 Verwerking waardeveranderingen van agrarische voorraden gewaardeerd tegen actuele waarde

401 Waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan worden op grond van artikel 2:384 lid 7 BW:

- a. onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt; of
- b. rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

Van frequente marktnoteringen is sprake in geval van een liquide markt met voldoende transacties om een betrouwbare marktwaarde vast te stellen en waarbij activa te allen tijde kunnen worden gekocht en verkocht.

402 Waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor geen frequente marktnoteringen bestaan, worden op grond van artikel 2:384 lid 7 BW rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

403 Indien agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen actuele waarde en waardeveranderingen rechtstreeks in het eigen vermogen worden verwerkt, worden waardevermeerderingen van deze voorraden op grond van artikel 2:390 lid 1 BW in een herwaarderingsreserve verwerkt. Waardeverminderingen die uitgaan boven eerdere toevoegingen aan de herwaarderingsreserve worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Bij een terugname van een waardevermindering van hetzelfde actief dient de waardevermeerdering in de

winst-en-verliesrekening te worden verwerkt, voor zover deze voorheen als last was verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

De herwaarderingsreserve wordt bepaald als het positieve verschil tussen de waardering van de agrarische voorraden tegen actuele waarde en de waardering tegen kostprijs.

Bij opname van de actuele waarde van de agrarische voorraden in de balans wordt op grond van artikel 2:390 lid 5 BW toegelicht in hoeverre rekening is gehouden met de invloed van belastingen. Verwezen wordt naar hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst, alinea 304.

404 Artikel 2:390 lid 3 BW bepaalt dat de herwaarderingsreserve wordt verminderd met het uit hoofde van een bepaald actief in de reserve opgenomen bedrag als het desbetreffende actief wordt vervreemd.

Het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve van op actuele waarde gewaardeerde agrarische voorraden die zijn vervreemd, dient te worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening en als afzonderlijke post te worden gepresenteerd.

405 Indien agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen actuele waarde en waardeveranderingen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt, wordt geen herwaarderingsreserve gevormd.

Artikel 2:390 lid 1 BW bepaalt dat voor waardevermeerderingen van agrarische voorraden die onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt geen herwaarderingsreserve wordt gevormd.

De waardeverandering kan worden opgenomen als onderdeel van:

- wijziging in voorraden gereed product en onderhanden werk (Model E van het Besluit modellen jaarrekening); of
- kostprijs van de omzet (Model F van het Besluit modellen jaarrekening).

406 **Waardeveranderingen van agrarische voorraden dienen verwerkt te worden in de periode waarin de verandering zich voordoet.**

220.5 Presentatie

Presentatie in de balans

501 Op grond van artikel 2:369 BW wordt afzonderlijk onder voorraden opgenomen de boekwaarde van:

- a. grond- en hulpstoffen;
- b. onderhanden werk;
- c. gereed product en handelsgoederen;
- d. vooruitbetalingen op voorraden.

502 Informatie over de boekwaarden van verschillende voorraadcategorieën en de omvang van de wijzigingen van deze activa is nuttig voor gebruikers van jaarrekeningen. Bovenstaande benamingen mogen slechts worden vervangen indien deze op ten minste even duidelijke wijze de inhoud van de posten aanduiden.

Presentatie in de winst-en-verliesrekening

503 Op grond van artikel 2:377 BW worden afzonderlijk in de winst-en-verliesrekening de volgende posten met betrekking tot de verwerking van voorraden gepresenteerd:

- a. Volgens het categoriale model (artikel 2:377 lid 3 BW):
 1. de toe- of afneming van de voorraad gereed product en onderhanden werk ten opzichte van de voorafgaande periode;
 2. de kosten van grond- en hulpstoffen en de overige externe kosten;
 3. waardeverminderingen van vlottende activa, voor zover zij de bij de rechtspersoon gebruikelijke waardeverminderingen overtreffen.
- b. Volgens het functionele model (artikel 2:377 lid 4 BW):
 1. de kostprijs van de omzet, met uitzondering van de daarin opgenomen rentelasten, met inbegrip van de afschrijvingen en waardeverminderingen.

504 De ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebrachte gerealiseerde herwaarderingen (zie alinea 404) worden volgens artikel 2:390 lid 4 BW in een afzonderlijke post in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

505 De kostprijs van voorraden verwerkt als last in de winst-en-verliesrekening als kostprijs van de omzet, bestaat uit de kosten die voorheen werden verwerkt in de waardering van de voorraad die inmiddels verkocht is en niet-toegerekende indirecte productiekosten en abnormale productiekosten van voorraden. De omstandigheden van de rechtspersoon kunnen ook de opname van andere kosten rechtvaardigen, bijvoorbeeld distributiekosten.

220.6 Toelichting

601 **In de toelichting dient de volgende informatie te worden opgenomen:**

- a. **de gehanteerde grondslagen van de waardering van de bestanddelen van voorraden en van de bepaling van het resultaat op goederentransacties en - posities, waaronder de vermelding van de gebruikte kostprijsmethode (Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo en soortgelijke methoden);**
- b. **een uiteenzetting van de wijze van bepaling van de opbrengstwaarde;**
- c. **de boekwaarde van voorraden die worden gewaardeerd tegen lagere opbrengstwaarde;**
- d. **de kostprijs van voorraden verwerkt als last in de winst-en-verliesrekening;**
- e. **het bedrag van de afwaardering en van het verlies van voorraden in de winst-en-verliesrekening;**
- f. **het bedrag van de terugneming van de afwaardering van voorraden verwerkt in de winst-en-verliesrekening;**
- g. **de omstandigheden of gebeurtenissen die hebben geleid tot de terugneming van een afwaardering; en**

h. de boekwaarde van voorraden die zijn verpand als zekerheid voor verplichtingen.

Middelgrote rechtspersonen zijn op grond van artikel 2:397 lid 3 BW vrijgesteld van de toelichting van de kostprijs van voorraden verwerkt in de winst-en-verliesrekening (onderdeel d.)

602 Indien voorraden worden gewaardeerd volgens de Lifo-methode, dient in aanvulling op alinea 601 de volgende informatie te worden opgenomen:

- a. de wijze waarop de Lifo-methode wordt gehanteerd (op transactiebasis of per periode);**
- b. de voorraadwaardering indien deze zou zijn gebaseerd op kostprijzen volgens de Fifo-methode of gewogen gemiddelde prijzen voor zover dit leidt tot belangrijke verschillen in het eigen vermogen.**

603 Indien agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen actuele waarde dient in aanvulling op alinea 601 de volgende informatie te worden opgenomen:

- a. een uiteenzetting van de wijze van bepaling van de opbrengstwaarde;**
- b. het bedrag van de herwaardering van voorraden ten gunste van de herwaarderingsreserve en/of de afwaardering van voorraden ten laste van de herwaarderingsreserve;**
- c. het bedrag aan waardeveranderingen onmiddellijk verwerkt in de winst-en-verliesrekening (alleen mogelijk indien frequente marktnoteringen bestaan); en**
- d. een rechtspersoon vermeldt in hoeverre rekening is gehouden met de invloed van belastingen (op grond van artikel 2:390 lid 5 BW). Verwezen wordt naar alinea 304 van hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst.**

604 Indien aan de vervaardigingsprijs van voorraden rente op schulden volgens hoofdstuk 273 Rentelasten is toegerekend:

- licht de rechtspersoon het feit toe dat bij de waardering van voorraden rente op schulden in aanmerking is genomen (op grond van artikel 2:388 lid 2 BW);
- **dient de rechtspersoon het bedrag dat gedurende de verslagperiode aan rente is geactiveerd in de voorraden toe te lichten.**

605 Indien verplichtingen tot aan- of verkoop van voorraden van bijzondere betekenis zijn, dienen de omvang en looptijd van deze verplichtingen vermeld te worden.

Er is sprake van bijzondere betekenis indien in verhouding tot de normale bedrijfsomvang een meer dan normale afname- dan wel leveringsverplichting bestaat en/of de aard van de aangegeven verplichting bijzonder is. Zie verder hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa, alinea 516.

606 Rechtspersonen die het categoriale model van de winst-en-verliesrekening hanteren, presenteren niet de kostprijs van de voorraden, maar tonen de kosten naar de aard van de kosten.

Bij de toepassing van het categoriale model dient de rechtspersoon te vermelden de samenstelling van de kostprijs van de omzet verwerkt in de winst-en-verliesrekening,

bestaande uit grond- en hulpstoffen, lonen en sociale lasten en andere toerekenbare bedrijfskosten en het bedrag van de nettowijziging van de voorraden in de periode.

Middelgrote rechtspersonen zijn vrijgesteld van de toelichting van de samenstelling van de kostprijs.

BIJLAGE 1 Stroomschema waardering en verwerking agrarische voorraden

Onderstaand stroomschema geeft de samenvatting weer van de waardering en bijbehorende verwerking van agrarische voorraden. Dit stroomschema dient in samenhang met de volledige tekst van dit hoofdstuk te worden gelezen.

B4 VOORRADEN

Deze Richtlijn B4 (aangepast 2017) vervangt Richtlijn B4 (2016) en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2017.

B4.1 Algemeen

101 Voorraden zijn activa die worden aangehouden voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering, in het productieproces voor dergelijke verkoop of in de vorm van grond- en hulpstoffen die worden verbruikt tijdens het productieproces of tijdens het verlenen van diensten.

Onder de voorraden worden volgens artikel 2:369 BW verstaan:

- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen op voorraden.

Deze categorieën hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Alleen de technische voorraad (gebaseerd op de fysiek aanwezige voorraad) wordt verwerkt in de balans. De economische voorraad (rekening houdend met voorverkopen en voorinkopen) wordt niet gehanteerd als basis voor verwerking of waardering in de balans. Zie ook alinea 109.

102 In paragraaf 3 van hoofdstuk 5 wordt onderhanden projecten in opdracht van derden besproken. Hieronder worden verstaan de in opdracht van derden voor rekening van die derden in uitvoering zijnde werken en opdrachten tot constructie van een actief of combinatie van activa, waarvan op de balansdatum nog geen oplevering respectievelijk voltooiing heeft plaatsgevonden. Ook de verwerking en waardering van onderhanden werk met betrekking tot dienstverlenende rechtspersonen wordt behandeld in die paragraaf. In deze paragraaf is het overige onderhanden werk aan de orde.

Waardering

103 Voorraden, niet zijnde agrarische voorraden, worden op basis van artikel 8 van het Besluit actuele waarde en de nota van toelichting gewaardeerd tegen:

- a. kostprijs of lagere opbrengstwaarde (alinea 104 tot en met 108).

Op basis van artikel 8 van het Besluit actuele waarde en de Nota van toelichting mogen voorraden, niet zijnde agrarische voorraden, niet worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen:

- a. kostprijs of lagere opbrengstwaarde (alinea 104 tot en met 108); of
- b. actuele waarde (alinea 111).

104 Indien voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, bestaat deze uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.

De toerekening van productiekosten en overige kosten geschiedt op systematische en consistente wijze. De productiekosten omvatten de vaste en variabele directe en indirecte productiekosten die voortvloeien uit de omzetting van grond- en hulpstoffen in gereed product. Toerekening van vaste indirecte productiekosten vindt plaats op basis van de normale capaciteit van de productiefaciliteiten. De kosten van de opslag, verkoop en aflevering van de voorraden en administratieve overheadkosten die niet bijdragen aan het op hun huidige plaats en in hun huidige staat brengen van voorraden mogen niet in de waardering van de voorraden worden opgenomen. Opslagkosten die noodzakelijk zijn voor een volgend productie- of bewerkingsproces of die noodzakelijk zijn omdat een langere tijd benodigd is om de voorraden geschikt te maken voor verkoop (bijvoorbeeld tijdens het proces van rijping) worden wel in de waardering van de voorraden opgenomen. Een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, mag in de waardering worden opgenomen (zie hoofdstuk A2 Verwerking en waardering, alinea 209 en verder).

105 Bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de regels gewogen gemiddelde prijzen, eerst-in, eerst-uit (Fifo), laatst-in, eerst-uit (Lifo) of soortgelijke methoden toegepast.

Bij toepassing van Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo, moet in de toelichting aanvullende informatie worden gegeven; zie verder alinea 110.

106 Gelijksortige bestanddelen van de voorraad met vergelijkbare aard en aanwending worden hetzelfde gewaardeerd (artikel 2:385 lid 2 BW). Indien de voorraden van grond- en hulpstoffen geregeld vervangen worden, de gezamenlijke waarde ervan van ondergeschikte betekenis is en de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn, mogen deze voorraden opgenomen worden tegen een vaste hoeveelheid en waarde (artikel 2:385 lid 3 BW).

107 (vervallen)

108 Indien de opbrengstwaarde op balansdatum lager is dan de voorraadwaardering op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet de voorraad worden afgewaardeerd (artikel 2:387 lid 2 BW). De afwaardering geschiedt ten laste van de winst-en-verliesrekening. Een dergelijke afwaardering mag slechts worden verwerkt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde van de voorraad. Grond- en hulpstoffen en halffabrikaten worden niet afgewaardeerd indien het gereed product naar verwachting tegen of boven kostprijs wordt verkocht. Een afwaardering vindt dan plaats indien de opbrengstwaarde van het gereed product lager is dan de boekwaarde, rekening houdend met de geschatte kosten van voltooiing en van verkoop.

109 Voor zover uit afgesloten voorverkopen en/of voorinkopen van voorraden op balansdatum blijkt dat hier bij afwikkeling een verlies uit zal voortvloeien, moet hiermee rekening worden gehouden door middel van een ‘Voorziening voor verlieslatende contracten’ (zie hoofdstuk B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen).

Presentatie en toelichting

110 Toegelicht moet worden:

- a. de gehanteerde grondslagen van de waardering van de bestanddelen van voorraden en van de bepaling van het resultaat op goederentransacties en-posities, waaronder de vermelding van de toepassing van regels als Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo;
- b. een uiteenzetting van de wijze van bepaling van de lagere opbrengstwaarde;
- c. het feit dat in de waardering van de voorraden rente over vreemd vermogen in aanmerking is genomen en voorts het bedrag dat gedurende de verslagperiode aan rente is geactiveerd in de voorraden;
- d. de boekwaarde van de voorraden die zijn gewaardeerd tegen lagere opbrengstwaarde;
- e. het bedrag van de terugneming van een eerder verwerkte afwaardering tot de lagere opbrengstwaarde, alsmede de omstandigheden en/of gebeurtenissen die hebben geleid tot de terugneming van de afwaardering;
- f. de boekwaarde van de voorraden die ter zekerheid dienen voor schuldeisers.

Indien de Lifo-regel wordt toegepast, geschiedt waardering van de voorraad tegen prijzen die in beginsel geen weerspiegeling zijn van het prijsniveau per balansdatum. De wijze waarop de Lifo-regel wordt gehanteerd (op transactiebasis dan wel per periode) wordt toegelicht. De (gemiddelde) verkrijgings- of vervaardigingsprijzen of de Fifo-waarde van deze voorraden wordt dan in de toelichting vermeld.

Indien tot slot een aangegane verplichting tot aan- of verkoop van voorraden niet in de balans is opgenomen, moet de omvang indien van bijzondere betekenis en de looptijd worden toegelicht.

Onderwerpen die worden behandeld in de RJ-bundel

111 De verwerking en waardering van agrarische voorraden tegen actuele waarde, alsmede de toelichting daarop wordt behandeld in hoofdstuk 220 Voorraden.

Definities in RJ 940

Agrarische voorraden

Agrarische voorraden betreffen geoogste producten van een levend dier of een levende plant van de rechtspersoon. Bij agrarische voorraden is het transformatieproces afgesloten, zodat afzet kan plaatsvinden. Oogsten is het losmaken van producten of het beëindigen van de levensprocessen van een levend dier of een levende plant. Agrarische voorraden zijn geen biologische activa (levende dieren of planten). Biologische activa worden aangehouden vanwege hun mogelijkheid tot transformeren zoals vermeerdering, groei, oogst en degeneratie.

Voorraden

Activa:

- a) die worden aangehouden voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering
- b) in het productieproces voor een dergelijke verkoop; of
- c) in de vorm van grond- en hulpstoffen die worden verbruikt tijdens het productieproces of tijdens het verlenen van diensten.